

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ประชากรคือ นักเรียนพระภิกษุสามเณรที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 145 รูป และ 783 รูปตามลำดับ ตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนพระภิกษุ สามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด 145 รูป เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ครบถ้วน 116 รูป และนักเรียนภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 307 รูป สุ่มมาจาก ประชากรด้วยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน จำนวน 297 รูป คิดเป็นร้อยละ 96.74

ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษามี 3 กลุ่มคือ ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวนักเรียน ได้แก่ สติปัญญา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นิสัยและทัศนคติในการเรียน อายุ และสถานภาพของนักบวช ตัวแปรภูมิหลังของนักเรียนได้แก่การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา จำนวนเวลาที่ใช้เดินทางไปโรงเรียน และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ได้แก่ ความรู้เดิมและจำนวนวันที่ขาดเรียน

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มี 2 อย่างคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์วิชาต่างๆ 4 วิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทยและความรู้พื้นฐานทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการมี 2 อย่างคือ ลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา และทัศนคติต่อกรงานอาชีพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยแบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรอิสระ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณหาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธี Enter Multiple Regression Analysis และคัดเลือกตัวแปรที่สามารถช่วยกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีที่สุด ด้วยวิธี Stepwise Multiple Regression Analysis

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของตัวอย่างประชากร

1.1 นักเรียนพระภิกษุ สามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครเกือบทั้งหมดเป็นสามเณร (มีพระภิกษุจำนวน 2 รูป) มีอายุเฉลี่ย 16.5 ปี มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเฉลี่ย 5 คน ส่วนใหญ่มีบิดาและมารดาที่มีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 84 และร้อยละ 86) ส่วนใหญ่มีบิดาและมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 88 และร้อยละ 92) และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัดโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด (ร้อยละ 52)

วัตถุประสงค์ในการบวชของนักเรียนพระภิกษุ สามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68) ต้องการศึกษาต่อให้สูงกว่าประถมศึกษา นักเรียนพระภิกษุสามเณรเหล่านี้มีสติปัญญา ระดับปานกลาง (ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไคล์เฉลี่ย 54.16) มีจำนวนร้อยละ 10.3 ที่มีสติปัญญา ระดับฉลาดและฉลาดมาก (ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไคล์ตั้งแต่ 90 ขึ้นไป) มีบ้างเล็กน้อยที่มีสติปัญญา อยู่ในเกณฑ์อ่อน (ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไคล์ไม่เกิน 5) พื้นความรู้เดิมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 อยู่ในระดับปานกลาง (ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 4 ภาคเรียน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.64)

1.2 นักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ศึกษาจากตัวอย่างประชากรจำนวน 297 รูป มีนักเรียนที่เป็นพระภิกษุจำนวนร้อยละ 31.6 และสามเณรจำนวนร้อยละ 68.4 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85) มีอายุอยู่ในช่วง 18-23 ปี อายุต่ำสุด 14 ปี อายุสูงสุด 56 ปี อายุโดยเฉลี่ย 21.2 ปี มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเฉลี่ย 6 คน ส่วนใหญ่มีบิดาและมารดาที่มีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 82 และร้อยละ 78) ส่วนใหญ่บิดาและมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 84 และร้อยละ 86) และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการบวชของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57) ต้องการศึกษาต่อให้สูงกว่าระดับประถมศึกษา รองลงมาคือบวชเพื่อศึกษา พระพุทธศาสนา (ร้อยละ 21) นักเรียนเหล่านี้มีสติปัญญา ระดับปานกลาง (ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไคล์ของคะแนนเชาวน์ปัญญาเท่ากับ 53.7) มีจำนวนร้อยละ 10.5 ที่มีสติปัญญา ระดับฉลาดและฉลาดมาก (ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไคล์ของคะแนนเชาวน์ปัญญาตั้งแต่ 90 ขึ้นไป) มีบ้างเล็กน้อยที่มีสติปัญญาใน pa เกณฑ์อ่อน (ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไคล์ของคะแนนเชาวน์ปัญญาไม่เกิน 5) ความรู้เดิม

ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 อยู่ในระดับปานกลาง (เกรดเฉลี่ยสะสม 4 ภาคเรียนโดยเฉลี่ย 2.44)

2. ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพระภิกษุสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า

2.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และความรู้พื้นฐานทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 11.93, 8.24, 11.60 และ 15.53 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.86, 3.35, 4.16 และ 5.00 ตามลำดับ (คะแนนเต็ม 35, 30, 30 และ 40 ตามลำดับ) ส่วนผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่ วิชาการด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา คะแนนรวม 108 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.93 เพื่อแยกพิจารณาเป็น 9 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความเมตตา กรุณา ความสามัคคีในหมู่คณะ และความอยากหรืออยากเห็นปรากฏว่า จากคะแนนเห็นแต่ละ ด้าน 3 คะแนน ไรคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.82 ถึง 2.42 สำหรับทัศนคติต่อการทำงานอาชีพคะแนน เต็ม 96 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 67.81 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 67.81 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 8.80

2.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และความรู้พื้นฐานทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.65, 9.49, 13.90 และ 19.08 ตามลำดับและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.92, 3.41, 4.28 และ 4.58 ตามลำดับ ส่วนผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ตาม หลักสูตรคะแนนรวม 108 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 77.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.56 เพื่อพิจารณาแยกเป็น 9 ด้าน คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความขยัน ความประหยัดความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความเมตตา กรุณา ความสามัคคีในหมู่คณะ และ ความอยากหรืออยากเห็น คะแนนเต็มด้านละ 3 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้านตั้งแต่ 1.93 ถึง 2.47 สำหรับทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ คะแนนเต็ม 96 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 71.28 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.20

3. ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

3.1 ตัวอย่างประชากรนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.1.1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของตัวอย่าง ประชากรนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ สถิติปัญหา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการทุกวิชา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทั้งทางด้านวิชาการและ ไม่ใช่สำหรับทางด้านวิชาการ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทยและความรู้พื้นฐานทางสังคม สำหรับผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ มีความสัมพันธ์ทั้งด้านลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรและด้านทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อ 3

นิสัยและทัศนคติในการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการ ทั้งด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรและด้านทัศนคติต่อการทำงานอาชีพและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ วิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อ 4

ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนว่าอายุมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่มีแนวโน้มจะมีความสัมพันธ์ทางลบ

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรเกี่ยวกับภูมิหลังเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ วิชาภาษาไทย ($r = .16$) และวิชาผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ($r = .26$) และด้านทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ ($r = .37$)

กลุ่มที่ 3 ตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ได้แก่ ความรู้เดิม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ($r = .40$) คณิตศาสตร์ ($r = .49$) ภาษาไทย ($r = .43$) และความรู้พื้นฐานทางสังคม ($r = .33$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ($r = .18$) และด้านทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ ($r = .35$) และจำนวนวันที่ขาดเรียน มีความ

สัมพันธ์บวกกับทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ ($r = .18$)

3.1.2 ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ตัวแปรที่นำมาศึกษา 5 ตัว คือ สถิติปัญญา ความรู้เดิม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นิสัยและทัศนคติในการเรียนและเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปโรงเรียน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และความรู้พื้นฐานทางสังคม ได้เท่ากับร้อยละ 20.89 , 34.95, 25.80 และ 24.92 ตามลำดับ เมื่อคัดเลือกตัวแปรที่ช่วยกันอธิบายความแปรปรวนได้ดีที่สุด ปรากฏว่าเป็นตัวแปรจากองค์ประกอบทั้ง 3 กลุ่ม คือสถิติปัญญาจากกลุ่มลักษณะส่วนตัวของนักเรียนความรู้เดิมจากกลุ่มสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปโรงเรียน จากกลุ่มสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อ 4 กล่าวคือ

สถิติปัญญา อธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ได้ร้อยละ 15.52

สถิติปัญญาและความรู้เดิม ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 33.40

สถิติปัญญา ความรู้เดิม และเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปโรงเรียน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยได้ร้อยละ 24.92

สถิติปัญญา ความรู้เดิม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาความรู้พื้นฐานทางสังคมได้ร้อยละ 26.94

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นิสัยและทัศนคติในการเรียน และเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปโรงเรียนร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ไม่ใช่วิชาการด้านลักษณะที่พึงประสงค์ความหลักสูตรได้ร้อยละ 31.12

ความรู้เดิม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นิสัยและทัศนคติในการเรียน และเวลาที่ใช้ในการเดินทางไปโรงเรียน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ไม่ใช่วิชาการด้านทัศนคติต่อการทำงานอาชีพได้ร้อยละ 30.41

3.2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3.2.1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ สถิติปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการวิชาวิทยาศาสตร์ ($r = .41$) คณิตศาสตร์ ($r = .40$) ภาษาไทย ($r = .34$) ความรู้พื้นฐานทางสังคม ($r = .31$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ($r = .16$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อ 1

แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวิชาการวิชาวิทยาศาสตร์ ($r = .15$) ภาษาไทย ($r = .10$) และผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ($r = .34$) และด้านทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ ($r = .14$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3

นิสัยและทัศนคติในการเรียน ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสนับสนุนว่า มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ จึงขัดแย้งกับสมมติฐานของการวิจัยข้อ 4 แต่พบว่า นิสัยและทัศนคติในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ ทั้งด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ($r = .45$) และด้านทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ ($r = -.16$)

อายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการวิชาวิทยาศาสตร์ ($r = -.13$) และวิชาคณิตศาสตร์ ($r = -.16$)

กลุ่มที่ 2 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ความเพียงพอของหนังสือเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ วิชาวิทยาศาสตร์ ($r = .11$) และการสนับสนุนเงินเป็นค่าบำรุงการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ($r = .11$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อ 5

กลุ่มที่ 3 สภาพแวดล้อมทางการศึกษาได้แก่ ความรู้เดิม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการวิชาวิทยาศาสตร์ ($r = .41$) คณิตศาสตร์ ($r = .40$) ภาษาไทย ($r = .34$) ความรู้พื้นฐานทางสังคม ($r = .31$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการด้านทัศนคติต่อการงานอาชีพ ($r = .16$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ของการวิจัยข้อ 2

3.2.2 ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรทั้ง 15 ตัว ทุกตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีความสามารถในการอธิบาย ความแปรปรวนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนด้านวิชาการวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และความรู้พื้นฐานทางสังคม ได้ร้อยละ 19.92, 20.45, 17.66 และ 20.22 ตามลำดับ

เมื่อคัดเลือกตัวแปรกลุ่มที่สามารถช่วยกันอธิบายความแปรปรวนได้ดีที่สุด พบว่ามีตัวแปร จากทั้ง 3 กลุ่ม คือลักษณะส่วนตัวของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม และสภาพ แวดล้อมทางการศึกษา เข้าร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อ 6 กล่าวคือ

- สถิติปัญญาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้านวิชาการวิชาวิทยาศาสตร์ได้ร้อยละ 19.78

สถิติปัญญาและความรู้เดิม ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 18.41

สถิติปัญญา ความรู้เดิม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ช่วยกันอธิบายความแปรปรวนของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยได้ ร้อยละ 16.24

สถิติปัญญา ความรู้เดิม และการสนับสนุนเงินเป็นบำรุงการศึกษา ช่วยกันอธิบายความ แปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาความรู้พื้นฐานทางสังคมได้ร้อยละ 17.62

นิสัยและทัศนคติในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ช่วยกันอธิบายความแปรปรวนของ ผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการด้านลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรได้ร้อยละ 27.37

นิสัยและทัศนคติในการเรียน อายุ และสถิติปัญญาช่วยกันอธิบายความแปรปรวนของ

ผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการด้านทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ ได้ร้อยละ 13.12

กล่าวสรุปได้ว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มี 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียนที่สำคัญได้แก่อายุ สติปัญญา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และนิสัยและทัศนคติในการเรียน

กลุ่มที่ 2 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ ได้แก่ เวลาที่ใช้เดินทางไปโรงเรียน การสนับสนุนเงินเป็นค่าบำรุงการศึกษา

กลุ่มที่ 3 องค์ประกอบด้านสภาพทางการศึกษา ที่สำคัญได้แก่ ความรู้เดิม

อภิปรายผลการวิจัย

1. นักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96 และร้อยละ 99) มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือ และส่วนใหญ่มีบิดา (ร้อยละ 79 และร้อยละ 84) และมารดา (ร้อยละ 81 และร้อยละ 86) ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนาทำไร่มากที่สุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ปราณี วิถีวัฒนา (2521) ศึกษาเรื่องการเคลื่อนที่ของสงฆ์สำเร็จการศึกษาจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า พระนิสิตที่เข้ามาศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระหว่างปี 2506-2515 จำนวน 2015 รูป มีบิดามารดาเป็นชาวนาร้อยละ 93.6 และจากผลการวิจัยพบอีกว่า นักเรียนพระภิกษุสามเณรเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ของการบวชส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68 และ 57) ต้องการศึกษาคือให้มีความรู้สูงกว่าชั้นประถมศึกษา และรองลงมา (ร้อยละ 17 และ 21) บวชเพื่อศึกษาพระพุทธศาสนา และเมื่อคู้ที่อายุของนักเรียนพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92) มีอายุระหว่าง 15-18 ปี และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86) มีอายุระหว่าง 18-23 ปี ซึ่งมีอายุใกล้เคียงกับเกณฑ์อายุของนักเรียนมัธยมศึกษา (12-17 ปี) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเหล่านี้เป็นกลุ่มประชากรที่ด้อย

โอกาสทางการศึกษา เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อเนื่องจากเป็นลูกชาวไร่ชาวนาที่ค้อยทางเศรษฐกิจ จึงอาศัยการบวชเป็นพระภิกษุสามเณรแล้วสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้เรียนความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไปได้ เมื่อจบหลักสูตรก็จะได้รับประกาศนียบัตรที่มีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทุกประการ มีผลทำให้นักเรียนมีการศึกษาสูงกว่าบรรพบุรุษกล่าว คือ บิดาและมารดาของนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา (มีนักเรียนที่บิดาจบชั้นมัธยมศึกษาและสูงกว่าประมาณไม่เกินร้อยละ 6)

เมื่อพิจารณาสถิติปัญหาของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีสถิติปัญหาระดับปานกลางมีประมาณร้อยละ 10 ที่สถิติปัญหาอยู่ในเกณฑ์ฉลาดและฉลาดมาก (ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไคล์ของคะแนนเขาวัดปัญหาไม่เกิน 5)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยโดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิชาคณิตศาสตร์โดยธรรมชาติของวิชาเป็นวิชาที่ยากอยู่แล้วประกอบกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขาดแคลนอุปกรณ์การสอนและครูวิชาสามัญไม่เพียงพอ บางครั้งครูสอนไม่เต็มเวลาเนื่องจากครูวิชาสามัญต้องใช้ครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จึงเป็นครูพิเศษซึ่งจะต้องจัดตารางสอนไว้ให้ในช่วงท้าย ๆ ของทุก ๆ วัน คือช่วงเวลาตั้งแต่ 17:00 - 20:00 น. จึงมีผลต่อการเรียนการสอนไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร และไม่มีห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ทำให้การสอนวิทยาศาสตร์ไม่บรรลุผล

ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการทั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยสูงในระดับที่น่าพอใจทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และคะแนนเฉลี่ยด้านความรับผิดชอบมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติต่องานอาชีพก็อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า แม้นักเรียนเป็นพระภิกษุสามเณร แต่ก็มีทัศนคติต่อการทำงานประกอบอาชีพ ดังนั้นเมื่อจบหลักสูตรการศึกษา ถ้าลาสิกขา (สึก) ออกมาเป็นฆราวาส นักเรียนมีความพร้อมที่จะทำงานประกอบอาชีพได้พอสมควร

3. จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

พระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 แยกเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ อายุ สถิติปัญญา แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ นิสัยและทัศนคติในการเรียน

กลุ่มที่ 2 คือ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การศึกษาของบิดา ความเพียงพอของหนังสือตำราเรียน เวลาที่ใช้เดินทางไปทางโรงเรียน และการสนับสนุนเงินเป็นค่าบำรุงการศึกษา

กลุ่มที่ 3 คือ ภูมิหลังทางสภาพการศึกษา ได้แก่ ความรู้เดิมและจำนวนวันที่ขาดเรียนซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยดังกล่าวแล้วในสรุปผลการวิจัย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการเท่านั้น เพิ่งจะเริ่มมีการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการ เฉพาะการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530) เรื่องประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันคือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่าสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ การศึกษาและอาชีพของมารดา เป็นตัวแปรที่สำคัญที่เข้าร่วมในการอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ ของนักเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน และในการวิจัยครั้งนี้พบว่า เวลาที่ใช้ในการเดินทางไปโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมตัวหนึ่ง ที่เข้าร่วมในการอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ ด้วยทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการเดินทางในปัจจุบัน มีความไม่สะดวกสภาพจราจรติดขัดมากแม้ทราวาสเองก็ได้รับความลำบากในเรื่องนี้ ฉะนั้นการเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางสำหรับพระภิกษุสามเณรจึงมีความจำเป็นมากกว่าซึ่งต้องรอคอยนาน ๆ จนกว่ารถโดยสารประจำทางจะพอมที่ว่างให้ได้นั่งมานั่งตอนเช้าของรถ ส่วนประกอบของผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ ได้แก่ นิสัยและทัศนคติในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบทั้งในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีตัวแปรที่แตกต่างกัน คือ เวลาที่ใช้เดินทางไปโรงเรียน และความรู้เดิมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งแตกต่างจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีสถิติปัญญาและการสนับสนุนเงินเป็นค่าบำรุงการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีส่วนร่วมในการอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการด้วย แต่อย่างไรก็ตามจะพบว่าสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม คือ เวลาที่ใช้ในการเดินทางไปโรงเรียน และการสนับสนุนเงินเป็นค่าบำรุงการศึกษา เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพระภิกษุสามเณร

สถิติปัญญามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และสังคมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .28, .49, .32 และ .33 ตามลำดับสำหรับตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเท่ากับ .41, .39, .34 และ ชุมเพ็ญ (2514 : 67) สุปรียา หาล่าเจียก (2522 : 43) สุวิมล ว่องวานิช (2522 : 6) พบว่า สถิติปัญญามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยขนาดของความสัมพันธ์เท่ากับ .36, สัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .10 ถึง .50 นอกจากนั้นสถิติปัญญายังเป็นตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวิชาการ และไม่ใช้วิชาการทุกวิชาและทุกด้าน สำหรับนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการบางวิชาคือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทยและความรู้พื้นฐานทางสังคมสำหรับนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติปัญญา ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช่วิชาการของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความรู้เดิม มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการและไม่ใช้วิชาการ นอกจากนั้นความรู้เดิมยังเป็นตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวิชาการ เช่นเดียวกับสถิติปัญญา และมีน้ำหนักความสำคัญเป็นอันดับ 1 ในกลุ่มตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกือบทุกวิชา ยกเว้นวิชาวิทยาศาสตร์ มีสถิติปัญญามีความสำคัญอันดับ 1 ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สถิติปัญญามีความสำคัญเป็นอันดับ 1 และความรู้เดิมมีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ มาร์แชล (Long, Marshall 1960 : 1100) เฟเดเลอร์ (Danial Feder 1968 : 29-37) ทังอูทัยสัคคี (Tangutaisak 1975 : 3460-3461) พบว่าความรู้เดิมเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 อย่าง คือ แบบสอบถามมี 5 ฉบับ และแบบสำรวจ

แบบสอบถามที่นักเรียนต้องทำทั้งหมด 10 ฉบับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องใช้เวลามาก แต่ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษารุ่นแรก มุ่งศึกษาในแนวกว้าง ยังไม่ได้ศึกษาเจาะลึก จึงใช้เครื่องมือหลายอย่างดังกล่าว ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ถ้าต้องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ สำหรับผู้ที่มีเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลน้อย ควรใช้แบบสอบถามหรือแบบสำรวจเพียง 2 ฉบับคือ

แบบสอบถามที่ชี้ให้เห็นมาตรฐาน และแบบสำรวจแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รวมกับแบบสำรวจข้อมูลส่วนตัวที่จำเป็นอีก 1 ฉบับ ก็น่าจะได้อิทธิพลที่นำไปใช้อธิบาย หรือทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี ทั้งนี้เพราะสติปัญญา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ร่วมกับความรู้เดิม สามารถอธิบายความแปรปรวน ของผลสัมฤทธิ์ได้มากกว่าตัวอื่น อย่างเห็นได้ชัด ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความรู้เดิมก็น่าจะเพียงพอ เพราะสติปัญญาไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญของผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ควรใช้เฉพาะแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแบบสอบวัดเชาวน์ปัญญาด้วย แต่ไม่ต้องใช้ความรู้เดิม เพราะความรู้เดิมไม่ใช่องค์ประกอบที่สำคัญของผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการในระดับชั้นนี้

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ศึกษาร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ร้อยละ 34 และ 50 ยังเหลือความแปรปรวนที่ยังไม่สามารถอธิบายได้อีกร้อยละ 66 และ 50 ตามลำดับผู้วิจัยขอเสนอแนะให้เลือกตัวแปรอื่น ๆ มาศึกษาเพิ่มเติม เช่น ปัญหาส่วนตัวและความสามารถในการสอนของครู เป็นต้น

3. ความรู้เดิมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียน พระภิกษุสามเณร ทั้งชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงขอเสนอแนะว่า ครูผู้สอนจะต้องแนะนำให้ให้นักเรียนหมั่นทบทวนความรู้อยู่เสมอเพราะพื้นฐานความรู้ทั้งในปัจจุบัน และในอดีตจะส่งผลให้การเรียนในระดับสูงขึ้นได้ดีตามไปด้วยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. จากข้อค้นพบที่ว่า เวลาที่ใช้ในการเดินทางเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น กรมการศาสนา น่าจะมีส่วนช่วยสนับสนุนหรือหาหนทางให้วัดที่จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีอาคารที่พักสงฆ์ในลักษณะเดียวกับหอพักนักศึกษา

เพื่อตัดปัญหาในเรื่องการเดินทางไปโรงเรียนออกไป ทั้งเพราะในภาวะของนักบวชใหม่และไม่
เหมาะสมที่จะเดินทางโดยการโดยสารรถประจำทาง

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า การสนับสนุนเงินบำรุงการศึกษาเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งให้เห็นว่าแม้โรงเรียนประเภทนี้จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายต่ำกว่าโรงเรียนทั่วไป แต่จากการสัมภาษณ์นักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ทราบว่านักเรียนก็ต้องจ่ายเงินค่าบำรุงการศึกษาในอัตรา 200-400 ต่อภาคเรียน มีนักเรียนพระภิกษุสามเณรส่วนหนึ่งที่ไม่มีผู้สนับสนุนเงินดังกล่าว จะมีโอกาสได้รับเงินเฉพาะจากการบิณฑบาตหรือได้รับกิจนิมนต์เท่านั้น ฉะนั้นการขาดผู้สนับสนุนเงินเป็นค่าบำรุงการศึกษา จึงอาจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนน่าจะได้มีส่วนช่วยให้วัดหรือสถาบันสงฆ์จัดการศึกษาประเภทนี้แบบให้เปล่าเพื่อเป็นวิทยาทานแก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาสืบต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย